

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2026-08-13

Ärendenummer FFS-2026-00557

Handläggare

Ulrika Landin

Telefon: 031- 366 94 35

E-post: ulrika.landin@funktionsstod.goteborg.se

Remiss SLK-2026-00289, Motion av Sanda Anton Henriksson (SD) och Agneta Kjaerbeck (SD) om trygghet och självbestämmande vid intima omsorgsinsatser inom äldreomsorg och funktionsstöd

Förslag till beslut

I nämnden för funktionsstöd:

1. Nämnden för funktionstöd avstyrker motion av Sanda Anton Henriksson (SD) och Agneta Kjaerbeck (SD) om trygghet och självbestämmande vid intima omsorgsinsatser inom funktionsstöd.
2. Nämnden för funktionsstöd översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt eget yttrande till stadsledningskontoret.
3. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Sammanfattning

Motionärerna föreslår att äldre samt vård- och omsorgsnämnden och nämnden för funktionsstöd får i uppdrag att säkerställa att enskilda, vid omsorgsinsatser som omfattar intimhygien och dusch, ges möjlighet att önska vård- och omsorgspersonal som de känner sig trygga med. Motionärerna föreslår att de båda nämnderna får i uppdrag att ta fram tydliga och verksamhetsanpassade rutiner för hur detta ska tillämpas på ett rättssäkert och praktiskt genomförbart sätt.

Förvaltningen föreslår nämnden att avstyrka motionen utifrån att den enskildes önskemål och behov av trygghet och självbestämmande vid intima omsorgsinsatser i huvudsak omhändertas inom nuvarande arbetssätt.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Motionärernas förslag med en specifik rutin som innebär att den enskilde ges möjlighet att välja specifik personal kan påverka schemaläggningen i större utsträckning än nuvarande arbetssätt och minska flexibiliteten i bemanningen. Det skulle kunna öka nämndens kostnader. Hur stor kostnadsökningen kan bli är svårt att bedöma.

Införande och uppdateringar av rutiner är en del av det löpande arbetet i verksamheten och ytterligare en rutin bedöms inte medföra några större kostnader i form av arbetstid. Dock innebär det ökad administration.

Utifrån befintliga arbetssätt kan den enskildes önskemål vissa fall påverka schemaplaneringen och innebära att arbetsuppgifter behöver fördelas om. Detta kan

medföra något ökade kostnader för den aktuella enheten och hanteras inom ram som en del av verksamhetens uppdrag.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade är en rättighetslag som ska garantera personer med omfattande och varaktiga funktionshinder goda levnadsvillkor, att de får den hjälp de behöver i det dagliga livet och att de kan påverka vilket stöd och vilken service de får. Målet är att den enskilde får möjlighet att leva som andra.

Nämndens värdighetsgarantier tydliggör vad den enskilde kan förvänta sig av den service och det stöd som nämnden ger. Nämndens värdighetsgarantier innefattar bland annat självständighet och delaktighet, trygghet och kontinuitet. Värdighetsgarantierna beskriver att den enskilde ska få stöd som möjliggör delaktighet och kunna påverka sin egen situation. Vidare ska stödet ska utgå ifrån den enskildes förmågor och den enskilde ska också uppmuntras till självständighet och självbestämmande. Vad gäller trygghet och kontinuitet ska den enskilde trivas och känna sig trygg. Personalen som ger stöd ska känna till den enskildes behov och hur den enskilde vill att stödet ska ges. Stödet ska präglas av kontinuitet och förutsägbarhet.

Ett individanpassat arbetssätt i intima omsorgssituationer stärker den enskildes trygghet, integritet, självbestämmande och delaktighet. Genom att aktivt undersöka och dokumentera den enskildes önskemål kan stödet bättre anpassas efter individuella behov och minska risken för obehag eller otrygghet.

Samverkan

Information till förvaltningsövergripande samverkansgrupp (FSG) den 19 augusti 2026.

Bilaga som ingår i beslutsunderlaget

Motion av Sanda Anton Henriksson (SD) och Agneta Kjaerbeck (SD) om trygghet och självbestämmande vid intima omsorgsinsatser inom äldreomsorg och funktionsstöd

Beskrivning av ärendet

Kommunstyrelsen har remitterat motion från Sanda Anton Henriksson (SD) och Agneta Kjaerbeck (SD) om trygghet och självbestämmande vid intima omsorgsinsatser inom äldreomsorg och funktionsstöd till nämnden för funktionsstöd för yttrande.

Motionens förslag

Motionärerna föreslår att äldre samt vård- och omsorgsnämnden och nämnden för funktionsstöd får i uppdrag att säkerställa att enskilda vid omsorgsinsatser som omfattar intimhygien och dusch, ges möjlighet att önska vård- och omsorgspersonal som de känner sig trygga med. Motionärerna föreslår också att de båda nämnderna får i uppdrag att ta fram tydliga och verksamhetsanpassade rutiner för hur detta ska tillämpas på ett rättssäkert och praktiskt genomförbart sätt.

Motionärerna framhåller i sin motion att insatser av integritetskänslig karaktär som hjälp med dusch, intimhygien och annan kroppsnära vård innebär utsatta situationer för många brukare. Det gäller inte minst för kvinnor som av olika skäl kan uppleva det som obehagligt eller kränkande att ta emot sådan hjälp av manlig personal av skäl så som tidigare traumatiska erfarenheter, psykisk ohälsa eller starkt behov av personlig integritet. Rätten till självbestämmande och trygghet bör väga tungt i dessa sammanhang, enligt motionärerna. Vidare framhåller motionärerna att det idag saknas stadengemensamma rutiner som ger brukare möjlighet att önska vård- och omsorgspersonal som de känner sig trygga med vid de mest intima omsorgsinsatserna.

Förvaltningens arbetssätt med trygghet och självbestämmande vid intima omsorgsinsatser

Den enskildes självbestämmande, integritet och individuella behov är grundläggande utgångspunkter i förvaltningens verksamheter. Vid intima och integritetsnära omsorgsinsatser är det särskilt viktigt att stödet utformas med hänsyn till den enskildes behov och önskemål och på ett sätt som skapar trygghet. Förutsättningarna skiljer sig åt mellan förvaltningens verksamheter och intima omsorgsinsatser förekommer i olika omfattning. Inom personlig assistans finns långtgående möjligheter att anpassa insatsen utifrån den enskildes önskemål. Även i övriga verksamheter arbetar förvaltningen med individuella lösningar, kontinuitet och relationsskapande för att skapa trygghet.

När en insats ska genomföras upprättas en genomförandeplan tillsammans med den enskilde, som därefter följs upp regelbundet. I samband med att genomförandeplanen upprättas och följs upp ska den enskildes önskemål om hur stödet ska ges uppmärksammas. Det omfattar även intima omsorgsinsatser och, när det är aktuellt, önskemål om kön på den personal som ger stödet. Sådana önskemål beaktas så långt som möjligt och dokumenteras så att stödet kan genomföras med respekt för den enskildes integritet och självbestämmande.

Frågan om personalens kön vid intima omsorgsinsatser aktualiseras i vissa delar av verksamheten. Det vanligaste är önskemål om kvinnlig personal. Sådana önskemål kan exempelvis ha sin grund i tidigare utsatthet eller andra individuella omständigheter som påverkar den enskildes upplevelse av trygghet. Förvaltningen tar så långt som möjligt hänsyn till önskemålen vid schemaläggning och fördelning av arbetsuppgifter. I enskilda fall kan det innebära att arbetsuppgifter behöver omfördelas eller att schemaplaneringen behöver anpassas.

Det kan samtidigt uppstå situationer där ett önskemål om personalens kön inte kan tillgodoses, exempelvis utifrån aktuell bemanning. Verksamheten behöver då, i dialog med den enskilde, så långt som möjligt hitta en lösning som tar hänsyn till den enskildes behov och integritet samt verksamhetens förutsättningar.

Ur ett arbetsgivar- och medarbetarperspektiv behöver arbetssätt och planering samtidigt vara förenliga med diskrimineringslagstiftning och principen om likabehandling av medarbetare. En generell ordning där arbetsuppgifter fördelas utifrån medarbetares kön behöver därför skiljas från möjligheten att i det enskilda fallet beakta önskemål som grundar sig i den enskildes behov av trygghet och integritet.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen delar motionens utgångspunkt att den enskildes trygghet, integritet och självbestämmande ska värnas vid intima omsorgsinsatser. Den enskilde ska ges möjlighet att framföra önskemål om hur stödet ska genomföras, däribland önskemål om kön på den personal som ger stödet. Sådana önskemål ska uppmärksammas och så långt som möjligt beaktas utifrån den enskildes behov och verksamhetens förutsättningar.

Förvaltningen bedömer att dessa frågor kan hanteras inom ramen för befintliga individanpassade arbetssätt, bland annat genom genomförandeplan och löpande dialog med den enskilde. En särskild rutin för att efterfråga önskemål om personalens kön vid intima omsorgsinsatser bedöms därför inte vara nödvändig. Ett önskemål om personalens kön innebär inte heller en generell rätt att välja vilken personal som ska utföra insatsen.

Samtidigt är det viktigt att den enskilde får tydlig och anpassad information om sin rätt till självbestämmande, integritet och inflytande över hur stödet ges. Alla enskilda har inte samma kunskap om sina rättigheter eller samma förutsättningar att själva uttrycka sina behov och önskemål. Förvaltningen behöver därför fortsatt säkerställa att den enskilde får information om sina rättigheter, ges möjlighet att uttrycka sina önskemål och är delaktig i hur stödet genomförs.

Nuvarande arbetssätt bedöms i huvudsak kunna hanteras inom befintlig verksamhet och bemanning. I enskilda fall kan önskemål om personalens kön påverka schemaläggning och fördelning av arbetsuppgifter. Ett generellt krav på att personal av ett visst kön ska utföra vissa omsorgsinsatser skulle däremot kunna begränsa flexibiliteten i bemanningen och medföra organisatoriska och ekonomiska konsekvenser.

Maria Berntsson

Neri Samuelsson

Avdelningschef Kvalitet och styrning

Förvaltningsdirektör